

Alkotmánybíróság

Budapest

1015 Donáti u. 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: <u>IV/2257-2/2024</u>		
Érkezett: <u>2024 JÚN 24.</u>		
Érkezés módja		
☐ POSTÁN	☒ X@	☐ EGYÉB:
Példány: <u>1</u>	Melléklet: <u>0</u>	Kezelőiroda: <u> </u>

Hiv. sz.: IV/2257-1/2024.

Tárgy: *kiegészített alkotmányjogi panasz*

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Dr. Bitskey Botond főtitkár úr 2024. május 29-én kelt és részemre június 6-án kézbesített IV/2257-1/2022/7. számú hiánypótlási felhívására figyelemmel *kiegészített* alkotmányjogi panaszomat egységes szerkezetbe foglaltan az alábbiak szerint terjesztem elő.

Alulírott [REDACTED] meghatalmazott védőrn, dr. Szabó József ügyvéd ([REDACTED]) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ának (1) bekezdése alapján

alkotmányjogi panaszt

terjesztek elő a Debreceni Törvényszék 2022. március 9-én meghozott 17.B.151/2021/4. számú ítélete és a Debreceni Ítéltábla 2022. szeptember 19-én meghozott B.II.348/2022/7. számú végzése, valamint a Kúria Bfv.II.451/2023/8. számú végzése ellen azok alaptörvényellenességének megállapítását és az Abtv. 41. §-ának (1) bekezdése alapján történő megsemmisítésüket, kérve a következők miatt.

1. Az indítvány alapjául szolgáló eljárás

1.1. Az alapeljárás

A Debreceni Törvényszék a 2022. március 9-én kihirdetett elsőfokú ítéletével [REDACTED] elíteltet bűnösnek mondta ki felbújtóként elkövetett rablás büntetésében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont], amiért 6 évi fegyházbüntetésre és mellékbüntetésül ugyanilyen tartamú közügyektől eltiltásra ítélte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.10.286/2018/10. számú ítéletével kiszabott 1 évi börtönbüntetés végrehajtásának elrendelése mellett, valamint rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéről és a járulékos kérdésekről. Az elsőfokú ítélet a Debreceni Ítéltábla másodfokú végzésével 2022. szeptember 19-én jogerőre emelkedett.

A jogerős elsőfokú ítélet alapján szolgáló tényállás lényege a következő:

„Az anyagi és magánéleti gondokkal küszködő [REDAKT] sértett hosszas vívódást követően azzal kereszte meg a számára már korábban is többször könnyű pénzszerzési lehetőséget kínáló edzőtermi ismerőseit, [REDAKT] [REDAKT] vádlottat, hogy segítsen neki a rendelkezésére álló 5-7 millió forintot megforgatni zárjegy nélküli cigarettát vásárolva, majd azt nagy haszonnal értékesítve. [REDAKT] [REDAKT] vádlott elhitette a sértettel, hogy segít neki, valójában azonban valójában a sértett pénzét akarta megszerezni anélkül, hogy cigarettát vinne neki. A tervébe bevonta az általa korábban építkezésekről ismert [REDAKT] ukrán állampolgárt, aki vállalta, hogy eljárassa az illegális cigarettakereskedő szerepét. A sértett pénzének megszerzése érdekében a vádlott látszatközvetítői szerepet játszott a sértett és [REDAKT] között, melynek során személyesen is összeismertette őket 2020. február hó 4. napján 16 óra körül Debrecenben, az István úton található Shell töltőállomáson, ahol a sértettnek a cigarettára számú 6 millió forint készpénzt meg is kellett mutatnia [REDAKT]. 2020. február 7. napján 19 óra 30 perc körüli időben találkozott a sértett és [REDAKT] a vádlott által megadott helyszínen, a [REDAKT] utcán, amelyre a sértett a [REDAKT] vádlott által közölték alapján – abban a hiszemben érkezett, hogy átveheti a megbeszélte mennyiségű zárjegy nélküli cigarettát. Azért, hogy a sértett ne fogjon gyanút, a vádlott aznapra kibérelte az [REDAKT] forgalmi rendszámú Volkswagen T5 típusú, a cigaretták szállítására alkalmas méretű kisbuszt, amivel [REDAKT] a helyszínre érkezett. A sértett a [REDAKT] rgalmi rendszámú, Volkswagen Touran típusú saját személygépkocsijával ment oda, míg a vádlott néhány sarokkal odébb a saját gépjárművében várakozott. A vádlott és [REDAKT] elja kizárólag a sértett pénzének megszerzése volt, de elhatározták, hogy szükség esetén a sértettel szemben erőszakot, illetve fenyegetést is alkalmaznak a [REDAKT] [REDAKT] mm T kaliberű, tűz- és löfegyvernek minősülő traumatikus (gumilövedékes) löfegyver felhasználásával. A találkozó során [REDAKT] átvitt a sértett gépjárművébe, ahol a sértett átadta az előzetesen megbeszélte 6 millió forintot tartalmazó sporttáskát, hogy [REDAKT] megszámolja. Miután megszámolta, a sértett a táskát a hátsó ülés sor előtti padlólemezre tette. [REDAKT] [REDAKT]t színlelve, hogy a saját gépjárművéhez indul a cigarettáért, félig kiszállt a gépkocsiból, majd visszafordulva, a nála lévő löfegyverrel a sértetre lőtt, akit a

gumilövedék a jobb esuklóján el is talált. [REDACTED] ezután kinyitotta a gépkocsi jobb hátsó ajtaját, hogy a pénzzel teli táskát magához vegye. Ezt észlve, a sértett a gépkocsit megkerülve gyorsan odarohant, majd a lehajtott támlájú hátsó ülés fölé hajolva [REDACTED] gépkocsi utasterébe lökte és utána hajolt, hogy a fegyvert elvegye tőle. A dulakodás során [REDACTED] a sértettet ismét meglötte, amittől a sértett megszédült. Ezt kihasználva, [REDACTED] a sértettet a gépkocsiból kilökte, ő maga is kiszállt és tovább tüzelt a sértetre, harmadjára is eltalálva őt. [REDACTED] sértett látva, hogy nincs esélye a támadójával szemben, a gépkocsijába ült, hogy a helyszínt elhagyja. Mindeközben azonban [REDACTED] a gépkocsiból a táskát magához vette, majd futni kezdett, a sértett pedig gyalogosan próbálta követni őt, azonban sérülései miatt nem tudta tartani a tempót, így [REDACTED] sikertelenül elmenekülnie. A helyszín környezetében élők által hívott mentők és rendőrök szirénázását hallva, a közelben várakozó [REDACTED] vádlott szintén elmenekült.” (Elsőfokú ítélet, Indokolás [5]-[13].)

1.2. A felülvizsgálati eljárás

A jogerős ítélet ellen felülvizsgálati indítványt terjesztettem elő a Kúriánál, egyebek mellett azért, mert a Debreceni Ítéletábla figyelmét is elkerülte, hogy a Debreceni Törvényszék a tényállást döntően olyan bizonyítási eszközre alapozottan állapította meg, amelynek figyelembevételére nem volt törvényes lehetősége, mert [REDACTED] sértett tanúként történt kihallgatására a következők szerinti tanúzási figyelmeztetés után került sor: „Bíró a Be. 179. § (1) bekezdés alapján tisztázza a vallomástétel lehetséges akadályait, a tanú elfogultságára, illetve az ügyben való érdekeltségére utaló körülményeket. Tanú nyilatkozata: a sértettel rokon. Kapcsolatban nem állom: (sic!), haragszom a vádlottra a történetek miatt, de ettől függetlenül értéktelenül (sic!), elfogulatlanul vallomást tenni (sic!).” [Debreceni Törvényszék 17.13.151/2021/21. számú jegyzőkönyv 6-7. oldal.]

Ezzel kapcsolatban azonban nem hagyható figyelmen kívül az a nyilvánvaló tény, hogy [REDACTED] sértett a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 379. § (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott és a (4) bekezdésének a) pontja szerint minősülő (egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő) gazdaság büntetésének kísérletét követte el azzal, hogy 6.000.000 forint értékű jövedéki adózás alól elvont termék átvétele céljából az annak elszállítására alkalmas gépkocsival és a megállapodás szerinti vételár összegével a számára megjelölt helyszínre ment, amely miatt

egyébként a Bz. 376. §-ának (2) bekezdésében foglaltakból következően az eljáró bíróságnak feljelentést kellett volna tennie, miután „a nagyobb bűn a kisebbeket nem kisebbíti.” (Walter Mathias Diggelmann: A hagyatékok. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1968, 6.)

Ebből következően [REDACTED] sértett a vád tárgyát képező cselekményre vonatkozó tanúvallomásaival szükségképpen önmagát is bűncselekmény elkövetésével vádolta.

A Bc. 172. §-ának (1) bekezdése szerint pedig aki magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az ezzel kapcsolatos kérdésben a tanúvallomást akkor is megtagadhatja, ha a) a tanúvallomást a terhelt hozzátartozójaként nem tagadta meg, vagy b) a kérdéses bűncselekmény miatt ha) az eljárást vele szemben megszüntették, bb) vele szemben fejtételes ügyészi felfüggesztést alkalmaztak, vagy bc) büntetőjogi felelősségét már jogerősen elbírálták.

A vallomástétel ilyen okból történő megtagadásának jogára való figyelmeztetést azonban a Debreceni Törvényszék elmulasztotta [REDACTED] sértett tanúként történt meghallgatásának megkezdésekor, márpedig: „A büntetőeljárásban eljáró bíróságnak, az ügyésznek és a nyomozó hatóságnak a tanúnak minden egyes eljárási szakaszban történő első kihallgatása alkalmával kötelező jelleggel figyelmeztetnie kell a tanút a vallomás megtagadásának adott esetben öt megillető jogára [...]. A tanút arra a mentességi jogra kell figyelmeztetni, amely az adott adatok szerint öt megilleti.” [Belegi József: „A tanúvallomás” in Czine Ágnes (szerk.): Büntetőeljárás jog. Budapest, Patrocinium, 2022, 145.]

A Bc. 177. §-ának (1) bekezdése szerint pedig a tanúzási figyelmeztetést, valamint a tanúnak a figyelmeztetése adott választ jegyzőkönyvbe kell venni. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a figyelmeztetés vagy a figyelmeztetésre adott válasz jegyzőkönyvezésének elmaradása esetén a tanú vallomása – a jelen esetben nem releváns kivételek hiányában – bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

Mindebből következően a Debreceni Törvényszék a Bc. 164. §-ának (5) bekezdésére figyelemmel – törvénysértő módon vette figyelembe [REDACTED] tett tanúvallomását az ítéletének alapjául szolgáló tényállás megállapításánál. Ennek folytán a vád tárgyává tett cselekmény konkrét elkövetési körülményeinek megállapítása kizárólag [REDACTED] elítelt vádlottként tett vallomására és a 09700-146/51-40/2020. L. tük. szám alatt rendelkezésre álló (kivénatos) hangfelvételekre alapozható.

1.3. A Kúria döntése

A Kúria a 2024. január 25-én meghozott és részbenre 2024. március 7-én kézbesített Bfv.II.451/2023/8. számú végzésével a Debreceni Törvényszék 17.B.151/2021/4. számú ítéletét és a Debreceni Ítéletábra Bf.II.348/2022/7. számú végzését hatályában fenntartotta. Az általam kifogásolt eljárási szabálysértéssel kapcsolatban a Kúria a következőket rögzítette: „Felülvizsgálatnak eljárási szabálysértés okán helye van, azonban felülvizsgálati okot kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdés a)–f) pontjában kimondottan felsorolt törvénysértések képeznek, amely azt jelenti, hogy felülvizsgálat keretében nem minden, csak az eljárási szabálysértések vizsgálhatók, amelyeket a törvény megenged. Az indítvány azonban a törvényi felsorolásban megjelölt eljárási szabálysértésre nem hivatkozott. A védői kifogás, mely szerint a bíróság eljárási szabálysértést követett el azzal, hogy a sértett tanút kihallgatása kezdetén részleges mentességi jogára nem figyelmeztette, az említett törvényi taxációba nem tartozik.” (Indokolás [23]–[24].)

A felülvizsgálati indítványomban kifejtett álláspontomat fenntartva, azt kiegészítem a következőkkel.

1.4. A sértett büntetőjogi felelősségének kérdése

A jogi nonszensz kategóriájába sorolhatónak tartom a Legfőbb Ügyészség azon álláspontját, amely szerint „a sértett bűncselekményt nem követett el” (Bfv.II.451/2023/8. számú végzés, Indokolás [14]). Hiszen [REDACTED] a Btk. (elkövetéskor hatályos) 379. § (1) bekezdésének b) pontjába ütköző és a (4) bekezdésének a) pontja szerint minősülő jelentős értékű jövedéki termékre elkövetett orgazdaság bűntettének (befejezett) kísérlete miatti bűnösségének kimondását egyedül a Btk. 20. § (1) bekezdése szerinti tévedés fennállásának megállapítása zárhatná ki, miután jelentős értékű jövedéki adózás alól elvont termék vagyoni haszon végett történő megszerzése céljából jelent meg a vádbeli időpontban a számára megadott helyszínen az annak elszállítására alkalmas járművel, az ahhoz szükséges pénzüsszeggel.

A büntethetőséget kizáró tévedés fennállása azonban aligha állapítható meg olyan személy esetében, akinél a szándéka eleve az általa is tudottan büntetendő cselekmény elkövetésére irányult és a szándékosság tudati oldalának logyatkossága csak a jövedéki adózás alól elvont termék megszerzési lehetőségének reális voltát illetően állapítható meg, amely kétségtől releváns körülmény, de az elkövetni szándékozott bűncselekmény kísérletéért való felelősségre vonását az egyébként tényállásszerű elkövetési magatartás tanúsítása esetén nem zárhatná ki, mint ahogy az alkalmatlan kísérlet megállapítása sem jöhet szóba a következők miatt.

„Totócsalás esetén alkalmatlan eszközzel elkövetett kísérlet csak akkor állapítható meg, ha az elkövetés módja eleve kizártá tette az illetéktelenül megszerezni kívánt nyeremény, illetve kártérítés kifizetését.” (BH 1990/7-244.)

„Az alkalmatlan eszközzel elkövetett csalás kísérlete megállapításának nincs helye, ha az elkövető a betétszámlakönyv meghamisítása útján, hamis személyi igazolvány felhasználásával kísérlet meg a postahivataltól pénzt felvenni.” (BH 1992/5-289.)

„Befejezett kísérlet valósul meg, és nem kerülhet szóba az alkalmatlan tárgyon megvalósított kísérlet, ha a rablás egyik elkövetési mozzanatát – az életveszélyt okozó testi sértést – a terhelt már megvalósította, és a sértett ruházatának az ezt követő átkutatása után válik előtte nyilvánvalóvá, hogy a sértettnél nincs pénz.” (BH 1995/2-84.)

Ezért az önvádolás miatti vallomásmegtagadási jog figyelembevételének indokoltsága szempontjából véleményem szerint abban a kérdésben szükséges állást foglalni, hogy az irányadó tényállás szerint nyilvánvalóan a Btk. 379. § (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott elkövetési magatartásnak a történeti tényállásban megállapított megkezdés a szóban forgó bűncselekmény milyen stádiumának megvalósítására alkalmas, illetve egyáltalán szóba jöhet-e ezen cselekmény alkalmatlan kísérletként történő minősítése.

A Btk. 2020. december 31-ig hatályban volt 379. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti minősülő orgazdaság elkövetési magatartását a jövedéki adózás alól elvont termék vagyoni haszon végett történő megszerzése, elrejtése vagy az elidegenítésben való közreműködés köpezte. Ezért megítélésem szerint [REDACTED] sértett azzal a magatartásával, hogy 6.000.000 forint értékű jövedéki adózás alól elvont termék átvétele céljából az annak elszállítására alkalmas gépkocsival és a megállapodás szerinti vételár összegével a számára megjelölt helyszínre ment, nem csupán a bűncselekmény (nem büntethető) előkészületei, hanem annak kísérletét valósította meg, hiszen a maga részéről mindent meglett a jelentős értékű jövedéki termék megszerzése érdekében a tényállásszerű elkövetési magatartással adekvát **tevékenységével**, amely ezért a bűncselekmény befejezett kísérleteként értékelhető, amelynek körében ítéltető meg a szándékolt bűncselekmény kísérletének alkalmassága vagy alkalmatlansága.

A Btk. 10. §-ának (3) bekezdése szerint: „A büntetést korlátlanul enyhíteni vagy mellőzni is lehet, ha kísérletet alkalmatlan tárgyon, alkalmatlan eszközzel vagy alkalmatlan módon követik el.” Az e törvényhelyhez fűzött miniszteri indokolása szerint: „Alkalmatlan kísérlet esetén az elkövető tévesen feltételezi azt, hogy a tárgy, az eszköz vagy az elkövetési mód alkalmas a bűncselekmény megvalósítására, holott az valójában alkalmatlan, illetve lehet, hogy az

elkövető a bűncselekmény megvalósítására egyébként alkalmas tárgyat, vagy eszközt választ, de ezeket alkalmatlan módon használja fel. Ezekben az esetekben a büntetés korlátlanul enyhíthető, illetve mellőzhető is.”

Ennek (az Alaptörvény 28. cikke szerinti) szem előtt tartásával pedig véleményem szerint csak arra a következtetésre juthatunk, hogy [REDAKTOR] értett által választott egyébként tipikusnak tekinthető -- elkövetési mód távolról sem volt eleve alkalmatlan a bűncselekmény megvalósítására. Megjegyzem azonban, hogy álláspontom szerint [REDAKTOR] értett cselekménye még az alkalmatlan kísérletként történő minősítése mellett is büntetendő lenne, mert „az a zsebtolvaj, aki üres zsebbe nyúl, aki töltetlen lőfegyvert használ, avagy aki a mérget tévedésből összeeszeréli, büntetendő, mivel volt olyan objektíve veszélyes előkészületi szak, amikor még nem dőlt el, hogy a cselekmény alkalmatlan kísérletté válik.” (Tokaji Géza: A bűncselekménytan alapjai a magyar büntetőjogban. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1984, 326. oldal.) A szóban levő magatartás társadalomra veszélyességének ténye ugyanis a Btk. 379. §-ának hatályaon kívül helyezése ellenére sem lehet kérdéses, hisz a korábban (övedéki) orgazdaságot megvalósító magatartás a Btk. 396. §-ának (6) bekezdésére figyelemmel változatlanul büntetendő cselekmény.

Ezért változatlanul fenntartom azt az álláspontomat, hogy a bíróságnak [REDAKTOR] sértettel a tanúként történt kihallgatásának megkezdésekor figyelmeztetnie kellett volna a Be. 172. §-ának (1) bekezdése szerinti vallomástétel megtagadási jogára az ennek lehetőségét kizáró törvényi kivételek hiányában a Be. 7. §-ának (3) bekezdésében írt alapvető rendelkezésre is figyelemmel. Ebből a szempontból pedig megítélésem szerint a mentességi jog „résztelenségének” sincs jelentősége jelen esetben, mivel az a történeti tényállás releváns részére vonatkozik, a relevancia negligálása pedig jelen esetben szükségszerűen az alkotmányos jelentőséggel bíró mentességi jog kiüresedését eredményezi.

1.5. A méltányos elhárítás kérdése

Ebből következően az önvádra kötelezés utalmára vonatkozó figyelmeztetés alkalmazása semmi esetre sem lett volna mellőzhető a sértett tanúként történő kihallgatásának megkezdésekor. A figyelmeztetés mellőzésében megnyilvánuló bírói mulasztásnak pedig jelen esetben különös jelentőséget ad az a körülmény, hogy a vád tárgyává tett cselekmény elkövetőjének kihallgatására nem kerülhetett sor az ügyben, aminek folytán az eljáró bíróságok a tényállás megállapítását [REDAKTOR] terhelte védekezésével szemben lényegében

alapvetően olyan bizonyítékokra alapozták, amelyet ki kellett volna rekeszteni a bizonyítékok köréből.

Ezen jelen ügyben történt elmulasztása pedig megítélésem szerint nem csupán a továbbiakban részletezendő alapjogaimat sérti, hanem a Magyarország által is ratifikált Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének 1. pontjában megfogalmazott méltányos elbírálás követelményét is, hiszen aszerint: „Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság méltányosan, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos jogvitában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.”

Jelen ügyben ráadásul az is megállapítható, hogy a jogellenesen beszerzett bizonyíték felhasználásában megnyilvánuló méltánytalanság az egész eljárás méltányos voltát is megkérdőjelezi, hiszen nem olyan elhanyagolható jelentőségű bizonyítási eszközről, illetve bizonyítékról van szó, amely az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélezési gyakorlata szerint figyelmen kívül hagyható lenne, mint pl. az Eur. Court HR, Schenk v. Switzerland judgment of 12 July 1988, Series A no. 140. számú ügyben.

2. A jogerős ítélet kapcsán felmerülő alkotmányossági aggályok

2.1. Az általam figyelembe veendőnek tartott alaptörvényi rendelkezések

Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

Az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdése szerint a törvény előtt mindenki egyenlő.

Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellen emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

2.1.1. A jogbiztonság sérelme

Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdéséből levezethető jogbiztonság a t. Alkotmánybíróság álláspontja szerint „az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.

Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák kiszámíthatóságát követeli meg, de az egyes jogintézmények kiszámíthatóságát is.” [9/1992. (I. 310.) AB határozat, Indokolás V/3.]

Az idézett alkotmánybíróági határozat meghozatalára ugyan még az Alaptörvény elfogadását megelőzően került sor, azonban az Alkotmánybíróság már állást foglalt abban, hogy „az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény egészét érintő, kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése”. [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32].]

Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság többek között a 23/2014. (VII. 15.) AB határozatának indokolása szerint továbbra is irányadónak tekintette a 9/1992. (I. 30.) AB határozat azon megállapítását, „hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az államtól, elsősorban a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a jog egésze, egyes részterületei és szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára is előre láthatóak legyenek.” [23/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [44].]

Álláspontom szerint a jelen ügyben az alkotmányossági vizsgálat tárgyát képező kérdésben a Be. egyértelmű iránymutatással szolgál a jogalkalmazó számára, amikor a 166. §-ának (1) bekezdésében előírja, hogy a bizonyítási eszközök felderítése, összegyűjtése, biztosítása és felhasználása során a törvény rendelkezései szerint kell eljárni, s a 167. §-ának (5) bekezdésében kizárja az olyan bizonyítási eszközökből származó tény bizonyítékként történő értékelését, amelyet a bíróság, az ügyész, a nyomozó hatóság vagy más hatóság bünteselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők büntetőeljárási jogainak sérelmével szerzett meg.

A Be. 177. §-ának (2) bekezdése szerint pedig a (vallomástétel megtagadásának jogára is kiterjedő) tanúzási figyelmeztetés vagy a figyelmeztetésre adott válasz jegyzőkönyvezésének elmaradása esetén a tanú vallomása – a jelen esetben nem releváns kivételtől eltekintve – bizonyítási eszközként nem vehető figyelembe.

Ezzel összefüggésben véleményem szerint nem hagyható figyelmen kívül az, hogy egyrészt a bizonyítás törvényi szabályozása „nem a valóság megismerésére vonatkozik, hanem a döntéshez szükséges tények peren belüli megállapításának helyes (ami jogilag legitimet, törvényest jelent) útjára.” (Gyekiczky Tamás: „Az emancipáció útján” Jogtudományi Közlöny

2021/2, 80.) Másrészt az sem, hogy a jogalkotói indokolásnak a Be. 166-167. §-aihoz fűzött magyarázata szerint: „A törvény a bizonyítás törvényessége és a bizonyítékok értékelése tekintetében átveszi a [korábbi] Be. rendelkezéseit, lévén azok olyan jogállami és bizonyításelméleti alaptételek, amelyek helyébe más megfontolás nem állítható.” (Jogtár: Törvények, rendeletek indokolása – 2017. évi XC. törvény indokolása.)

Kivételesen a fentebb idézett indokolásra figyelemmel hivatkozom az Alaptörvény Alapvetés című részében található rendelkezésre is.

Az tehát nem lehet kétséges, hogy a jogállami jogalkalmazás olyan alapvető rendelkezéseiről van szó, amelyeknek a figyelmen kívül hagyása szükségképpen a jogbiztonság követelményének negligálását is jelenti, noha az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. „A 28. cikk szerint a jogszabályok Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett kötelesség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni.” (28/2013. (X. 9.) AB határozat, indokolás [29].)

Ezért az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakkal ellentétes bírói jogértelmezés – mint amilyen megítélésem szerint a bizonyítási szabályok önkényes figyelmen kívül hagyása is nyilvánvalóan sértette a perrendszerű bizonyítás kiszámíthatóságát is megábrándító jogbiztonsághoz való jogomat, miután azt az állam, illetve az állami szervek működésén keresztül egyéni alapjogként is értelmezhetőnek tartom, hiszen „a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek.” (36/2013. (XII. 5.) AB határozat, indokolás [24].) Az anyagi igazság érvényesülésének jogállami követelménye tehát csak a jogbiztonságot szolgáló garanciák keretei között valósulhat meg [9/1992. (I. 30.) AB határozat].

Mindennek alkotmányossági szempontból történő megítélése szempontjából véleményem szerint nincs jelentősége annak, hogy a Be. 167. §-ának (5) bekezdésében megfogalmazott generálklauszula második és harmadik fordulatának értelmezése, illetve elhatárolása bizonytalannak tekintett abból eredően, „hogy a »más illott módon« történő bizonyítási eszköz megszerzése gyakorlatilag mindig a »résztevők« eljárási jogainak lényeges korlátozásával jár, amely utóbbi akkor lehet szeri önálló jelentőségre, ha a beszerzett bizonyíték önmagában nem törvénysértő, de az eljárás résztvevőjére sérelmes, mert nem gyakorolhatta az őt megillető jogokat.” (Gácsi Anett Frzsébert: „A jogellenesen megszerzett bizonyítékok értékelése a büntetőeljárásban” Iuresperitus, Szeged, 2016, 162.)

2.2.2. A törvény előtti egyenlőség sérelme

A jogbiztonság sérelme mellett megítélésem szerint az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdése által deklarált alapvető jogom is sérült azáltal, hogy a bíróság olyan bizonyítási eszközből származó bizonyítékot használt fel a védekezésem megcáfolására, amelyet más ügyben eljáró más bíróság nyilvánvalóan kirekesztene a bizonyítékok köréből.

Az ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis: „A Be. 172. § (1) bekezdés b) pontjával kapcsolatban kiemелendő, hogy e vallomásmegtagadási ok a Be. 7. § (3) bekezdésében írt rendelkezésből ered, amely szerint senki sem kötelezhető arra, hogy önmagára terhelő vallomást tegyen, vagy önmaga ellen bizonyítékot szolgáltatson. Ezen büntetőeljárási alapelv érvényesítése érdekében a tanú megtagadhatja a vallomástételt, ha ezzel magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná. E mentesség relatív jellegűnek tekinthető, azaz a tanú a vallomástételt a maga teljességében nem tagadhatja meg, azonban azokra a kérdésekre nem kötelező válaszolnia, amelyre adandó válasszal önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná. A tanúnak az önvádolást eredményező kérdések feltétele – megfelelő kioktatását követően – nem tiltott, azonban a válaszadás az ilyen kérdésre a tanú belátására van bízva. A vádoláson ebben az értelemben minden olyan kijelentést érteni kell, ami valamilyen bűncselekmény elkövetésére utal, a bűncselekmény pontos megnevezése nélkül. Egyéb kérdésben viszont vallomástételi kötelezettség terheli. Arra a kérdéskörre, amelyre a megjelölt mentességi jog nem vonatkozik, a rendelkezés a tanúvallomás figyelembevételét nem zárja ki és nem is zárhatja ki. Ennek azonban egyik feltétele, hogy az eljáró bíróság helyesen állapítsa meg, hogy a kérdések megválaszolásakor a tanúnál nem áll fenn további vagy más akadály, másodszor feltétele az is, hogy figyelmeztesse a tanút a Be. 176. § (1) bekezdésében írtakra és a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát jegyzőkönyvbe vegye [Be. 177. § (1) bekezdés]. E feltételek bármelyikének elmulasztása kizárja a tanú vallomásának bizonyítási eszközként való figyelembevételét [Be. 177. § (2) bekezdés].” (Debreceni Ítélőtábla Bf.III.334/2023/46. számú ítélet, Indokolás [18].)

Ísetemben tehát nem a bizonyítékok szabad értékelésének érvényesüléséről, hanem az ennek korlátját jelentő törvényi rendelkezések figyelmen kívül hagyásáról van szó, holott „a nem jogszerűen megszerzett bizonyítékok felhasználhatóságának tilalmából következik, hogy legyen az bármennyire alkalmas az igazság feltárására, a jogrend előbbre való az igazságnál.” [Elek Balázs: „Az igazság feltárása a büntetőeljárásban” In: Elek Balázs – Háger

Tartás – Föld Andrea Noémi (szerk.): Tanulmányok Kardos Sándor 65. születésnapja tiszteletére. Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőeljárásjogi Tanszéke, Debrecen, 2017, 74.]

2.2.3. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme

Az előbbiekben hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben, de ilyen kontextuális összefüggésben történő vizsgálat nélkül is megállapítható megítélésem szerint, hogy egyáltalán nem mindegy, hogy egy büntetőeljárásban milyen szabályok szerint történik a bizonyítás lefolytatása, hiszen ez döntően befolyásolhatja annak kimenetelét, mint ahogyan azt a jelen ügy is példázza. Ezért megítélésem szerint a jogszabályi rendelkezéseknek nem megfelelően beszerzett tanúvallomás felhasználása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése által deklarált tisztességes eljáráshoz való jogomat. „Az alkotmánybíróság gyakorlárában ugyanis a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye, így a tisztességes eljáráshoz való jog nem korlátozható. Vizsgálható ugyanakkor a tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványait érintően – vagyis a tisztességes eljárás fogalmán belül – érvényesülő korlátozások szükséges és arányos volta. A részjogosítványok ugyanis is korlátozhatók, és összehatásukban garantálják az adott eljárás tisztességes jellegét.” (3384/2018. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [75], ABH 2018, 2207.) A törvénysértő bizonyítás lefolytatása tehát eleve kizárja a tisztességes eljárás követelményének érvényesülését, különösen olyan bizonyítási eszköz esetében, amely determinálja az ügy elbírálását és a rendes bírósági eljárás keretében a harmadfokú eljárás lehetőségének, illetve felülvizsgálati ok hiányában nem kerülhet sor a kirekesztésére, vagyis az Alaptörvényben biztosított jog megsértésének orvoslására.

A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogom maradéktalan érvényesülése esetén megítélésem szerint törvényesen és megalapozottan a Btk. 365. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és a (3) bekezdésének e) pontja szerint minősülő (jelentős értékre elkövetett) rablás büntette letele megállapítható meg, amelyet mint a Btk. 14. §-ának (2) bekezdése szerinti bűnsegéd követtem el, amely minősítés egyébként az elsőfokú ítélet indokolásának [74] és [80] bekezdéseiben is felbukkan.

3. A kérelem összefoglalása

Az előbbiekből remélhetőleg kitűnő álláspontom szerint a büntetőeljárásban garanciális jelentőséggel bír a bizonyítás lefolytatására vonatkozó szabályok megtartása, amelynek

törvényességét alapvetően a Be. garantálja, s „a büntetőeljárás törvényben lefektetett garanciák csak akkor érik el a céljukat, csak és kizárólag akkor tisztességes a büntetőeljárás, ha az alapvető követelmények a büntetőeljárás egész folyamatában érvényesülnek, és a garanciáknak tényleges, gyakorlati érvényt szereznek a mindennapokban, a nyomozás során éppúgy, mint a bírósági eljárás teljes folyamatában.” [Czine Ágnes: „A tisztességes büntetőeljárás alapvető követelményei” In: Czine Ágnes (szerkesztő): Király Tiber omlékkötet 2022, Budapest, ORAC Kiadó, 2022. 73. oldal.]

Ezért véleményem szerint a tisztességes eljáráshoz való jog nem csupán relatíve vizsgálható, vagyis az érvényesülésének megítélése nem szűkíthető le az abszolút eljárási szabálysértések körére, hanem minden esetben konkrét vizsgálatot igényel.

Azt is igyekeztem bemutatni, hogy „a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.” {3384/2018. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [24], ABH 2018, 2201.}

Mindezen indokaimra figyelemmel tisztelettel kérem, hogy a t. Alkotmánybíróság legyen szíves befogadni az alkotmányjogi panaszomat, s eljárásának eredményeként a Debreceni Törvényszék 17.B.151/2021/4. számú ítéletének és a Debreceni Ítéltábla Bf.II.348/2022/7. számú végzésének, valamint a Kúria Bfv.II.451/2023/8. számú végzésének alaptörvényellenességét megállapítani és erre tekintettel azokat megsemmisíteni.

4. Nyilatkozatok és melléletek

4.1. Nyilatkozatok

A Debreceni Törvényszék 17.B.151/2021/4. számú ítélete számú ítélete 2022. szeptember 19-én jogerőre emelkedett, az ellen a Be. 615. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel fellebbezést nem jelenthetek be, továbbá már felülvizsgálati indítványt sem terjeszthetek elő.

Alkotmányjogi panaszomat a Kúria határozatának közlésétől számítva az Abtv. 30. §-ának (1) bekezdésében biztosított határidőn belül terjesztem elő.

Az Abtv. 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Ügyrend 36. § (2) bekezdésére és 56. § (1)-(2) bekezdéseire tekintettel az alkotmányjogi panaszomnak az Alkotmánybíróság a honlapján történő közzététele esetén a nevem közléséhez nem járulok hozzá.

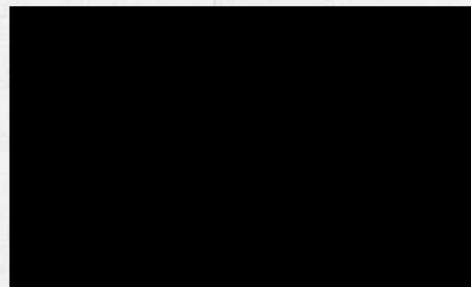
4.2. Melléletek

Mellékelem az Alkotmánybíróság előtti képviseletemre vonatkozóan dr. Szabó József ügyvéd részére adott ügyvédi meghatalmazásom teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolt eredeti példányát.

Mellékelem továbbá a Debreceni Törvényszék 17.B.151/2021/4. számú ítéletének és a Debreceni Ítéltábla Bf.II.348/2022/7. számú végzésének, valamint a Kúria Bfv.II.451/2023/8. számú végzésének másolatát.

, 2024. június 24.

tisztelettel:

ügyvéd